

Издаје сваке недеље.

СИОН

За све српске краљеве стаје на год. 60 гр. или 6 фор. на по год. 30 гр. или 3 фор. на три мес. 15 гр. или 1 фор. и 50 нов.

Неплаћена писма од нередовних дописника не примају се.

Претплата се шаље напред уредништву, уредништво је у богословији.

ЛИСТ ЗА СВЕШТЕНИКЕ, ВАСПИТАТЕЉЕ И РОДИТЕЉЕ.

Издаје и уређује проф. богосл. архим. Нестор.

»Ја се бојим само Бога а после њега само онога, који се Бога не боји«
(Јумг).

Зашто смо на овоме свету — одкуда смо дошли — и куда ћемо отићи, — ово су три питања која занимају свакога човека; а кад га не би занимала, онда би морали признати, да се човек титра са својом будућношћу. И заиста, ако обратимо пажњу на наш телесни строј, видећемо да припадамо царству животињском. Ако ли узмемо у претрес ужасне страсти које нас потстичу, муче, побуђују на зло и освету, — страсти, противу којих треба водити рат и непрестанце на опрезу бити ако смо вољни да их победимо: онда морамо признати да у неком ступњу стојимо ниже многих животиња. Ако ли најпосле разгледамо снагу и својства нашега разума и потанко оценимо ону тајну моћ која у нама мисли, оцењује, суди и пресуђује, — а на име нашу душу: онда се морамо уплашити гледајући разноликост која се исказује у делима њеним. —

Ствар је чудновата али посве истинита, да човек после толиких векова учења и неуморног напрезања остаје још једна од највећих тајана на овоме свету. И да није било небеске науке, да нам није притекао у помоћ наш милостиви

Спаситељ, то — наш поставак, наш живот, немо пад наших праотаца и све што се односи на ову чудновату зграду нашег тела и на својства нашег духа — остало би за навеки нерешено!

Но и ово решење које је хришћанством донето, и дан дањи или се од многих не признаје, или се тако тумачи и изврће да губи свој облик и промаша своју цел, а то с тога што се разум човеков упиње да мимо ове небеске истине протумачи и схвати другојаче ова питања о човеку. Радити дакле да се човеков разум — овај најплеменитији дар божији, доведе у сугласност са начелима небеске науке; доказивати да закључци до којих долази права истинска и непристрасна наука не само нису супротни начелима хришћанске вере и науке, већ на против да су то чеда баш те науке и да с њом стоје у сугласности, те тако овим радом подгајивати и само питање о човеку и његовом небеском опредељењу, — држимо да је стварни задатак свакога свеснога човека. И ево због чега ми наш лист наменуемо не само свештеницима већ и васпитатељима и родитељима. А према оваквом племенитом раду и задатку нашем, уздамо се да ће нам радо притећи у помоћ сваки који се труди за славу божију, који љуби истинску науку, који поштује лепу веру а с њом и душу своју, и жели правог напретка својој кући и својој домовини.

Чиме се разликује човек од животиња?

(Наставак).

По томе ако природне науке и одређују извесне разлике између човека и других животиња, то још не значи да оне тиме и решавају ово питање. Ствар је у томе, *какве су то разлике?* Ми се не задовољавамо ма с каквим; ми тражимо сав обим тих разлика и по томе питамо: *које су ио главите,*

суштаствене разлике? А на то питање не може одговорити ни једна од природних наука.

И доиста, шта је *суштаствено* у опште, а шта *није суштаствено*? У чему се састоји већа и мања суштаственост? То су така питања, којима се не занима ни једна специјална наука; свака има свој круг и не излази из њега. Физика одређује филичне разлике међу стварима, кемија кемијске, а зоологија зоолошке; но ниједна наука не одређује *суштаствене* разлике у опште. Што је за једну науку важно, то може и небити важно за другу науку. Зоологија налази разлику између какве две кости и сматра ту разлику за веома важну и значајну; а физика и кемија и не обрађају пажњу на ту разлику; за њих она не вреди ништа. До душе, ни једна ни друга наука и не присваја себи то питање толико, колико зоологија. Физика и кемија тако рећи и не примећавају човека; он стоји код њих у групи са свима осталим предметима, и на питање: *како место заузима човек у природи?* оне би одговориле: њему и није одређено какво нарочито место. Но зоологија гледа на то другчије. Она мисли, да је њен задатак да одређује суштину ствари, и да *место у зоолошкој системи* означава *место у природи*; да зоолошка сличност и различности јесте *суштаствена* сличност и различност.

Ево шта о томе каже исти Хекслије. Говорећи о сличности између човека и мајмуна, он примећава. „Премда се та сличност и различност не може тачно измерити, али се *важност њихова даје лако одредити*; масштаб за оцену те важности стављен је и дат нама у оној системи класификације, која је данас усвојена свима зоолозима“. За тим он уверава да су до те системе дошли природничари „брижљивим изучавањем животиња“ и да су зоолози „логички принуђени“ држати се те системе и шта више, кад би становник какве друге планете, на пример Сатурна, стао изучавати нашу зоологију, то би и он морао усвојити ту систему и по њој морао би решавати то питање о човеку онако, као што га решава Хекслије.

Но о каквој *важности* ту говори Хекслије? Зоолошку важност, важност за саму систему, наравно лако је одредити; но то неће бити важност или суштаственост у опште. За одредбу зоолошког значаја ми имамо верну меру у самој зоолошкој системи; но зар се том мером могу измерити *места у природи*? Зар је то каква абсолютна мера? На против, ми још морамо испитати и оценити саму ту меру, — ми још морамо питати: какву суштаствену важност имају те саме одредбе, које су учињене по тој мери, по том маштабу?

Ту је очигледно смешан задатак почасне науке са задатком науке у опште. „Зоологија решила“, „физиологија пронашла“, те речи, кад се још подрепе са примедбом, да је *изучавање било брижљиво* и да је то већ свима признато, онда се обично узима, да је тако решила човечанска мисао и човечанска наука у најширем смислу те речи, и да следствено тако решење вреди и за становнике других планета. А међу тим често се догађа да почасна наука није ништа решила, него само смешала своје специјално питање са најширим и најдубљим питањима људске мисли.

У осталом треба признати да зоологија има неког повода за такве велике претензије. Међу природним наукама постоји нека поступност у важности њихових одредаба. Тако на пример, може се уопште казати да су кемијске разлике међу стварима важније него физичке, а зоолошке још су важније него и кемијске. Горила, најближи човеку мајмун, двапут је тежи од човека, но та физичка разлика нема готово никакве важности. Много је важније то, што кемијски састав и једног и другог не разликује се много, а још је важније то зоолошко сродство, које налазимо међу њима.

Но по чему ту једна наука има преимућства пред другом? У каквом смислу треба разумети то преимућство? Чиме га треба измерити? Све су то још така питања, која нису готово нимало објашњена. И ми смо тиме хтели само да кажемо то, да зоологија има неко право да стави своје одредбе

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

више других природних наука. Но односно питања, које нас занима, то још ништа не доказује. Сама зоологија и не куша да доказује то, да су њене одредбе коначне одредбе ствари у природи. И њена решења подлеже апелацији. Познато је, на пример, да зоологија дели људе на племена или расе. Та је деоба врло важна и правилна, о томе нема сумње. Но при свем том, кад ми хоћемо да одредимо најважније разлике међу људма, кад ми хоћемо да оценимо то, што се зове *достојанство* човека, онда не узимамо за основу деобе дубању, кожу или косу, него са свим друге знаке. Ми онда разликујемо људе по уму, срцу и карактеру и нимало се не колебамо да предпоставимо добра човека бакарне боје, рђавом човеку беле боје, да више ценимо ваљаног човека монголске расе, него неваљаног човека кавкаске расе.

По томе лако може бити да ће која друга наука, на пример, психологија, одредити још важније и суштственије црте, него и зоологија и по томе да ће тек она потпуно довршити дело, које је одпочела зоологија, но које још није довршила, нити га сама довршити може. Најзад било то како му драго, за нас је јасно ово: *Треба наћи основу, по којој би могли судити шта је суштствено, а шта није, и чиме се разликује већа суштственост од мање? За тим треба наћи какве су суштственије разлике између човека и животиња?*

Кад се то питање стави у такој формули, онда оно постаје једно од најтежих питања, за решење кога потребна је сва снага човечијег ума. Наћи меру, по којој се може у опште мерити цена створа, значи дубоко разумети природу створа. Обићи се без тога није могућно; јер морамо признати једно од овога двога: или ми не дајемо никаква значаја разлици ствари, — и тада ми немамо ни потребе да то изучавамо; или ми приписујемо тој разлици ствари велику важност, — и тада ми морамо изучавати ту разлику строго, јасно, и дубоко. На овај мах ми смо се старали да само правилно ставимо то питање, а не и да га решимо. Може бити

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

да тим не ће бити задовољни читаоци. Но ако су приметили тешкоћу тога питања, онда су могли праведно посумњати, јесмо ли ми у стању да га успешно решимо.

Али ми морамо обратити пажњу на то, како стоје природне науке према томе питању? Другим речма: како учешће могу примити природне науке у решавању тога питања о човеку. О томе смо дужни да кажемо наше мишљење читаоцима.

(Наставиће се).

Катедре јепарнија у Србији.

(Наставак).

1. Епархија захумска или хумска.

За време св. Саве, Захумље је припадало српској држави. С тога, уређујући јепископије у Србији, он је и у њему основао нарочиту јепископију с катедром, која се по имену целе области звала „Захумска или Хумска ¹⁾“. Гди је управо седео јепископ Захумски или Хумски, — не зна се поуздано. Ослањајући се на два летописа српска, од којих једна говори, да је јепископ захумски постављен био у *Столну*, код храма св. Богородице, а други у *Стону*, код храма богородичног ²⁾, мислити је, да је катедра била у *Стону* (*Стагону*), или у данашњој јужној Далмацији. Но почем је варош *Стон*, била на самоме крају Захумља, па шта више и ван његових граница, то се не да ни замислити, да је у њему била катедра јепископска. Нарочито ако узмемо у рачун ту околност, да је у *Стону* одавно седео католички јепископ, онда је очевидно, да или

¹⁾ Осем праве Захумске јепаркије, спомињу се још две: Милешевска и Петровска; ову последњу, зову још и Полу-срцеговачка.

²⁾ У Шафар. — Споменици р. 59, и 69; и у Речнику Ђ. Даничића, под речју *Стонъ*.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

под Стоном ваља разумети неку другу варош, или да у њему није катедра српског јепископа никада ни била. — Митрополит Захумски Нектарије, који је био у Русији 1702. г. тврди, да је његова катедра, која се тада налазила у Требињском манастиру, код цркве Успенија Богородице, постојала на том месту још од вајкада, — пре 600 година ¹⁾); дакле, да је она ту била још од свог постања. Али се ни ово последње казивање не може узети као истинито, јер кад би катедра била у Требињском манастиру, онда би се она тако и звала, нарочито што се Травунија, док се није са Захумљем спојила, све једнако звала тим именом, а то је било тек у XIV. веку. Може бити, да ће најистинитије бити оно казивање познијег српског летописца, који говори, да је св. Сава установио катедру Захумског јепископа, „код цркве св. Богородице, под Гором, што се зове Залом, у Невесињском кадилуку“ ²⁾), као што он и даље говори: „*еже и нинѣ зрится*“. Варош Невесињ, у чијем је срезу и околини, по речма летописца, била катедра јепископска, лежи 4¹/₂ сахата југоисточно од Мостара, а гора Залом (Заломско брдо), југоисточно од Невесиња ³⁾). Мора бити, да је катедра из свог првог места, пренесена била на свршетку XVI. века у споменути већ манастир Требињски, који се правим именом звао Тврдош и налази се још и сада на пола сахата од вароши Требиња ⁴⁾). Из ман. Тврдоша, столица јепископа, пренесена је била на данашње своје

- 1) Споменѣй съ востокомѣ г. Муравѣва Ч. V. рук. л. 47. (по Голубинском).
- 2) Гласник V. стр. 37. — код другог летописца у Дечанским спомен. Ристића стр. 3.
- 3) Гласник XX; карта прилог Гласника XXII; Studien über Bosnien und die Herzegovina — Рошкевића.
- 4) Године 1596. јеписк. херцеговачки Висаријон, а 1602. г. митр. херц. Силвестар, већ су седели у м. Требињу. Slavische Bibliothek, Миклошића, и Фидлера: II. 292. Даље, Срп. Далм. Магаз. 1839. г. р. 134. — У каталогу требињских митрополита, први се спомиње Висаријон, У запискама Географ. Опшества Гилфердинга т. XIII. р. 662.

место у Мостар, као главну варош Херцеговачку. То је било године 1751. или 1763.

Кад је Захумље добило име *Херцеговина*, онда се и митрополити Захумски стали називати Херцеговачки; а то је било тек после пропасти српске државе.

2., Епаркија диоклејска или зетска.

Ова јепаркија, којој је припадала и данашња Црна Гора, имала је своју столицу у Враћину манастиру, код цркве св. Михаила. По казивању најновијих историка¹⁾, Враћином се звала једна мала отока у скадарском језеру, која лежи између Жабљака и црничке нахије, на сред пута, којим се од Црнојевића реке у Скадар и обратно вози²⁾. Свакојако, до митрополита Висаријона, који је управљао црквом Диоклејском у 1485. год., катедра је непрестано била у м. Враћину. Под њим је пренешена на Цетиње.

Од јепископа зетских, спомињу се као најпознатији: *Иларијон*, који је био ученик св. Саве. О њему св. Сава у једној повељи, датој м. Враћину овако вели: „Христољубиви Иларијон, преосвећени јепископ зетски, слушајући речи Спаситеља, поднео је многе труде за време свог светитељства. Постављен од мене, за јепископа Зетске области, он се пре свега старао о томе, да учи људе закону божијем; за тим је подигао у м. Враћину дом Богу — цркву, у име препод. оца

¹⁾ Гласник XXVII, стр. 166.

²⁾ По Григоровићу у Путешествије, 183; Родослов стр. 295. и 304. Катедра се налазила у ман. св. Михаила, на источној страни которског залива, у данашњој Боци Которској (Гласн. XIII, р. 268.) близу вароши Котора. — Владика црногорски В. Петровић и у Общ. Истор. Древности. Москва 1860. год. књ. II, стр. 2: говори се, да је манастир зидао Стеван Првовенчани и да је на Сољецком пољу. Милутиновић вели: „На дно солиџкаго или ти Гребалъскаго поля“ (Истор. стр. 12). А у старој једној забелешки (у Григоровића р. 189.), каже се: — — — в св. цркви Архангела Михаила на мѣстѣ Иловицѣ. Гласн. 27. р. 60.

нашег Николаја и предао је свето место мени и под моју заштиту. Ја, архиепископ све српске земље, издајем заповест... да моји наследници ово свето место не обраћају у метокију архиепископску... Нек братија сама избира себи старешину, кога архиепископ само нек благослови¹⁾". За Иларијоном, дошао је *Неофит*; а после њега био је јепископ зетски *Евстатије*, који је доцније постао архиепископ српски и звао се Евстатије I. На послетку, спомиње се још и јепископ *Јован*, који је живео за време краља Милутина и архиепископа Евстатија II.

3., Епаркија дабарска (Добрьская).

По старим летописима, катедра ова била је код цркве св. Николаја и то у Србији, а не у Захумљу, нити пак у Диоклеји или Зети. На сву прилику, она је местимице била на граници Босне, јер се спомиње, да су на катедрали манастир, у ком је седео једископ нападали босански јеретици²⁾. Доцнији летописци, тачније одређту место, гди је била катедра, наводећи, да је она била у Дабру, у области вишеградској³⁾; а то је код вароши Вишеграда, која је у Босни и то на граници кнеж. Србије, при утоку р. Дрине у Рзаву. Доцније, јепископија ова, спојена је са босанском.

Од јепископа, спомињу се *Јован*, који је живео за време краља Милутина и архиепископа Евстатија II.⁴⁾; и *Николај* бивши око 1327. год.⁵⁾.
(Наставиће се).

1) Повеља од 1233. год. упола сачувана, штампана у Извест. Академ. VII. р. 207. Упореди: Историјски развитак срп. цркве, стр. 30.

2) У Григоровића путовању тоји: „Србскога дѣбра“. стр. 21.

3) Гласник V, 37. Въ дабрехъ во вишеградскомъ предѣлу, сей былъ Херцеговачкѣй.

4) Monumenta serbica, р. 60.

5) У Григоровића *ibid.*

Разговор с децом о вери и моралу хришћанскоме.

(Наставак).

2. Благовест Гаврилова пресветој Дјеви Марији.

Глас да ће се родити Предтеча наговешћавао је још већу радост, наговешћавао је да ће се јавити свету Спаситељ. И доиста после шест месеци тај исти аранђео Гаврило, по заповести божијој, јави се у вароши Назарету, која беше на северном крају Палестине у Галилеји. У тој мало, незнатној вароши, у кући сиромашног дрводељца Јосифа живела је пренепорочна Дјева Марија. У сиромашној кући свога заручника она се занимала радом и у време слободно од рада читала је свето писмо. Старо предање говори, да је један пут читала књигу пророка Исајије и застала на речма: „Где, девојка ће родити сина и наденуће му име Јеманујило (с нама је бог).“ Она је једва чекала да дође Спаситељ; сматрала је да су блажени ти људи, који ће да буду с њиме, и читајући те речи размишљала ји: „како је блажена та девојка, која ће се удостојити да буде мати божија, и како бих ја желела да будем код ње барем последња служавка!“

И баш у тај мах, кад је тако смерно размишљала и кад није ни слутила, да је баш она та блажена девојка, јави јој се анђео и поздрави је: „Радуј се, благодатна! Господ је с тобом! Благословена си ти прва међу свима женама!“ Смерна Марија уплаши се, кад чу овај поздрав од анђела. Она није ни слутила да је достојна милости божије, и само се надала да ће се спасти, кад се јави обећани Спаситељ: а сад јој анђео изненада каза: да је благодатна и да је од свију жена на земљи она у највећој милости код Бога. Није разумела, шта јој каже анђео. Онда анђео растумачи, за што јој је рекао да је благодатна: „Не бој се, Марија! Ти си задобила код Бога благодети. И ево родићеш сина и наденућеш му име Исус. То ће бити син Свевишњег. Господ Бог даће му престо Давида, оца његова: и он ће се зацарити над домом Јаковљевим на век, и царству његовом не ће бити краја.“ Марија смерно прими тај милостиви глас и рече анђелу: „Ја сам увек служила Господу и служићу до века, па нека буде што си рекао.“ Тако анђео господњи донесе на земљу благу вест, да ће се јавити спаситељ света. То је било 25 дана у марту месецу. Стога је тај дан постао велики празник за људе и прозвао се: *Благовест пресвете Дјеви Марије*. Ваљало је да се син божији јави свету у облику човека, па да спасе људе као што је одавна Бог наредио; аранђео

Гаврило каза на Благовести благу вест, да ће доћи свету Спаситељ — каза велику тајну, коју ми нисмо могли појмити; те је због тога тај дан био као *почетак* нашега спасења. Стога у тај дан ми и певамо песму господу: „Днесъ (данас) спасенія нашего главизна и еже отъ вѣка таинства явленіе (то јест, објава тајне која је назначена пре свију векова), Сынъ Божій сынъ Дѣвы бываеъ, и Гавриилъ благодать благовѣствуетъ. Тѣмже и мы съ нимъ Богородицѣ возопимъ: радуйся, благодатная, Господь съ тобою!“ (Тропар на Блавест.)

Анѣо оде од Марије. Нико није чуо ту блавест; али се опет нашло људи, које је Бог упутио те дознаше ову велику тајну. Марија пође Јелисавети жени Захаријној, својој рођакњи. Чим беше ступила у кућу Захаријину, одмах Јелисавета усклику: „Откуда да ми дође у кућу мати Господа мога!“ И тако Јелисавета јасно каза да је Дјева Марија *Мати Божија*.

Ту тајну дознао је и дрводељац Јосиф. Анѣо је и њему казао: „Она ће (Дјева Марија) родити сина; и ти ћеш му наденути име *Исус* (спаситељ), јер ће он спасти народ свој од грехова њихових“.

(Наставиће се).

МЕЌРОЛОГ.

Смрт прибѣра једног — по једног од наших старих свештеника; они одлазе Богу на истину, а њихов живот и рад, остаје нама млађима као неки извор, из ког треба да црпимо за се поуку: како треба поповати, и како се треба са својим нуријашима опходити, — нарочито ово потоње: (*како се треба са својим нуријашима опходити*.) код нас млађег нараштаја — очевидно оскудева, што код старих наших попа најсјајнија прта беше.

Илија Поповић,

Парох шумљански, у окр. крагујев. рођен 1813. године, умре 1. Јаруара, 1874. год. дакле у 61 год. свог живота.

Поп Илија родно се у Срему — селу Батањци, а родно се тамо с тога, што му отац Неша Војиновић, заједно са својом домаћицом и осталим гомилама Срба пребегао беше у Срем, у оно време, кад Србија наново постаде жртвом азијатског варварина, —

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

у оно време, кад Кара-Ђорђе изневери земљу и народ. Код нашег простог народа, ово се време зове „бежанија“. Отац покојног поп Илије причаше, да га је мати т. ј. поп Илију, родила у пољу — испод таљига, јер друго ништа ни имали нису до једно кљусе и таљигице.

У оно време, ретки су били људи писмени, а нарочито у нашој домовини; но на срећу, Неша бејаше писмен, и општина батаљичка узме га за свог учитеља, коју је дужност пуне две године обављао — може се рећи за ништавну цену, али му и ово добро дошло беше. Кад се црни облаци са Србије уклонише и олуја стиша, тако, да је Србин мало безбрижније од турскога насеља могао дисати, Неша се одмах врати у Србију, коју са сузним очима оставио беше, пренесе и малог Илију. Чим у Србију дође, ступи под барјак кнеза Милоша, који га као писменог човека одреди да купи харач. Неша је вршио ову дужност неколико година, а како ју је вршио, лако ћемо дознати из једног случаја који се десио у његовом „чиновничком“ животу. Једном, кад је дошао својој кући с пуним егбетима новаца, жена му рекне, да коју прегрш и за се задржи, на што би он одговорио: „мансе жено, зар ја да увредим Књаза; то би толико значило, као кад би и сав народ увредио, — ово су паре књажеве“.

Купљење харача беше тугаљива дужност, — нарочито за човека, који ју хоће савесно да врши. Чиновник овог реда могао се с најбољим својим пријатељем завадити и у омразу доћи. Овакав случај деси се и Неши. Он избије једног од најприснијих својих пријатеља за то, што је овај прикрио двоје деце само да на њих харач не плати. Овај немно случај на један пут огади Неши његову дојакошњу службу, те за то оде књазу Милошу с молбом да му дозволи запонити се. Жеља му буде испуњена, и он добије парохiju шумљанску у округу крагујевачком. Том приликом промени презиме свом сину Илији „Војиновић“ на „Поповић“. Чим је Неша ступио у чин свештенички, прва му брига беше да се подигне црква. Намеру своју оствари и цркву у Павловцу подигне, у којој се и дан дањи служба божија врши¹⁾. Скоро за тим подигне и школу, у Павловцу у којој се учаше младеж онолико и онако, како се у то време према скудним средствима могло.

¹⁾ У овоме значајно му је помогао почив. Никола Банић — отац садашњег проте смедеревског. У.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Попу Илији тада беше 14 година; књизи га је учио сам отац, и приговљавао га свештеном чину, јер тада још не беше заведена богословија. Но да би Илија што више прибавио знања — бар у певању и правилу црквеном, прати га отац у двор поч. Митрополита Петра, где се он у овим двома добро спреми, а за тим — 1836. године рукоположи га Митрополит за свештеника, а ово је велику радост његовом оцу причинило, јер често би рекао: „да ми је да видим мог Илију запоцљеног не би жалио да умрем“. И заиста, тако се и деси, те исте године стари поп Нешо умре, оставивши након себе свог младог сина Илију свештеника.

Красан ово беше човек у првој половини свог јавног живота; јер услови, нужни за живот беху ту, ништа не оскудеваше па се могло срећно и живети. И где може човек срећније проживети, но у кругу своје породице? Као домаћин — свештеник, поп Илија оставио је лепу успомену код свију оних који га познаваху, а нарочито код својих парохијана. Писац ове биографице, који лично познаваше покојног пона Илију, смело може рећи: да се у пуној мери могу однети попу Илији оне речи апостола: *Подобаје презвитеру бити гостепримнијем*. Јер кућа његова убогвека беше отворена — и кљасту и убогу, и богату и сирмаху. Он их не само гостепримно дочекиваше, но их при полазку дариваше. Кад би му који од блиских пријатеља приметно да буде штедљивији, он би на то одговорио: „За мене се моле Богу они, којима ја делим, па ће мени опет Бог дати“.

Као отац своје породице, поп Илија такође оставио је лепу успомену. Пет својих сестара, које на његовом старању иза оца му остадоше, лепо је и пристојно спремио и у добре куће удружио. Он се стараше не само о изображењу своје деце, него и комшијске. У оно време школе се ни су издржавале о државном трошку, него сваки домаћин дужан је био плаћати учитељу, (а они у то време махом приватни беху) по један цванцик на месец и по нешто од јестива. Поп Илија и ту је незгоду одклонио, школицу код своје куће подигне, и одсеком погоди учитеља, с тим условом да из целог села дечица могу у школу долазити, и књигу учити. Два своја сина издржавао је кроз све школе које су нужне за свештени чин, од којих, један је уредник овог листа, а други полицајни чиновник. За тим однеговао је две кћери, и обе удружио за свештенике.

Такав беше покојни поп Илија, и као свештеник, и као брат, и као отац и као добротвор у првој половини свог јавног живота.

Друга половина живота овог негда врлог попе, већ није тако

завидна... Но да се истински запитамо: да ли је за то поп Илија крив, или тужне и несрећне околности и зао удес коме мораде поп Илија — хтео не хтео подлећи? Кад би се збиљски претресао рачун, колико поштених људи, а нарочито свештеног реда, изгубе свој племенити понос и напусте своју кућу, само с тога, што их судба у невреме растави са својим другом и што може поћати тек онај, кога је у невреме подобно поп Илији немида судба својом жаоком ударила!? —

У кући свашта доста; попадија поп Илијина жива; млад син свештеник са својом попадијом, — једном речи, неге доста, а с тим и воље за рад и напредовање. Али, судба је друкчије наредила, ови весели дани прођоше: наступи за попа Илију и његовог сина тама, наступи усамљени живот, неге ни с које стране, јер обојици у једној години жене помреше... Прелаз из срећног домаћег стања у усамљени и очајнички живот, ког смртног не би поколебао?! Јер од пуне куће чељади, оста поп Илија сам са својом осамдесетогодишњом мајком; ћери одоше у своје куће, старији син у Русију на науке, а млађи по школама. И ако се и зашта може пребацити попу Илији, да му је друга половина јавног живота незавидна, а оно је то: што туђин кућу не кући, вели пословица. С тога и његов дом беше посрнуо; али то трајаше дотле, док му се син не врати из Русије.

У последње дане, живео је поп Илија доста добро и скромно. Син његов, чим је дошао из Русије, одмах му је саградио кућу у Новоме Селу, као средреди парохије. Али претрљени удари у животу, јако су упливисали на здравље поп Илино, и он поче боловати. Има већ три године како је своју парохију уступио наполице; но не гледећи на то, он је у свакој даној прилици вршио свештенодјејства. Околни народ гомилама долазаше старом попу Ики, (тако су га звали) на чатанију. Једном приликом запита га Архиепископ: „зашто оче Илија тако теби долази свет на чатанију, а избегава своје свештенике?“ Он би на то одговорио: „Ови млађи не ће све да читају, но нешто и прескоче, а ја Бога ми читам од корице до корице“.

Поп Илија умрљо је од водене болести у грудима. Умирући рекао је: „ни са ким нисам у завади, нити имам срце на кога, а држим да и на ме нико нема зле воље. За доброту моју, наградио ме је Бог добрим пријатељима и добром децом, те тако никад нисам био ни гладан ни жедан. Једином Богу ако сам што крив; но и за ово уздам се у милост његову, у молитву моје деце, а нај-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

www.unilvinje у молитву св. цркве, коју сам као свештеник пуних 38 година служио.“

Благо оном који са оваким спокојством одлази Богу на истину, а нарочито свештенику. Светска осуда, пред судом чисте савести мало вреди; а необорива је истина, да човек, па био он свештеник, или световни, свагда је израз оних околности које су га окружавале.

Ж. Јовичић.

СВЕШ. ПРОФ. ГИМН. БЕОГР.

Поглед по свету.

Тајник покојног митрополита Атинског дао је оставку, а вели се да је одпутовао из Атине, зато што су министри тражили да га сваки придобије на своју руку предвиђајући да ће он бити новоизбрани митрополит.

Новоименовани патријар Цариградски Аћим прима честитања од великих сила а на име од посланика аустријског, француског па чак и персијског. Јелинске новине доносе честитку његовој светости и од нашега Светлога књаза и од његовог високопреосвештенства српског митрополита Михаила.

Сав раздор, који, жали Боже, још постоји међу Бугарима и Грцима, види се јасно из јелинских новина да се подстиче из Атине.

Рад наше народне скупштине у Крагујевцу примиче се свршетку, буџет је одобрен за 1874. годину. Дивни и државнички говор министра председника г. Маринковића у скупштини уклонио је и сенку неспоразумљења између владе и неколицине скупштинара.

Народни лист у Далмацији у последњем свом броју доноси чланак о Србији, у коме претресајући рад наше народне скупштине лукаво закључује „да је веома уздрман спољашни кредит Србији“. „Народни лист“ добро знаде каквих жртава Србија приноси к општем благостању Југословена, а поред тога, ако је искрен мора признати народну заслугу Срба у Далмацији без које сигурно не би имала народна странка у Далмацији победу нити би народни посланици седели у Бечком рајхсрату (скупштини).

У Петрограду је поднесен цару на потврђење закон о општем рекрутовању. Русија има преко два милиона које редовних које народних војника, али сада хоће да буде сваки Рус војник у време нужде. Руске новине пишући о кивској експедицији и својој мисији

у Азији овако веле: „Туркомани и други незнабошци робе и отимају сада као и пре, за то треба да вежбамо нашу војску на бојном пољу. Стари су се Грци и Римљани дипломатичким путем усељавали у туђе краљевине, и после дужег времена унутрашњим размирицама позвани војском су их поседали. Ми, на против, напред шаљемо војску па за њом следеју државници. Азија и Африка никада се не ће упитомити док се крсту не поклоне.“ Заиста ако нико препороди Азију то ће је препородити једини Словени.

У Индији завладала је ужасна глад јер је пиринач издао. Европа ишчекује да Енглези сада покажу воле ли индијско злато или човечност.

Норд. Алг. Цејт. одрешито каже да дотле не ће престати са ратом док клерикализам не савлада, и наставља да ће се мир међу Немачком и Француском само тако одржати ако Француска не подлегне том клерикализму. Тон овог листа уздрмао је меродавне кругове у Бечу и знатно узнемирио бечку берзу, с тога и *маџарска реформа* захтева да се уништи избор у Панчеву, да се одузме власт народњаџима у Троједници и да се словенски живаљ у Маџарској стави под папучу.

У Француској министарство Брољино опет се учврстило са мало гласова већине. Брољија ће скоро изнети закон о бирању посланика по коме нико не може бирати, коме нема већ 25 година, тиме ће се укинути право општег гласања.

Домаће вести.

Дан светитеља Саве прослављен је данас свечано. У цркви службу је одслужио високопреосвештени г. Митрополит Михаил са многим свештенством. Беседу је говорио Архим. Нестор. За тим је била свечаност у великој школи. После водоосвештења говорио је беседу г. Алимџије Васиљевић проф. вел. школе. Беседа ова задовољила је све и свакога како својом садржином, тако и јасношћу и разумљивошћу, чиме се нарочито одликује г. Васиљевић у сваком свом спису што га је досад на свет издао. Беседа је била: *о народном васпитању*. Ми ћемо се постарати да је у изводу доставимо читаоцима нашег листа.

Предплату на наш лист још примамо, јер нисмо све бројеве утروшили. Предплата се шаље на име уредника.